

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗИНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:

доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

з дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Розділ 1. Макроекономіка

Тема 1. Економікс: предмет, методи, функції та етапи розвитку. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники

Макроекономіка як складова економічної науки. Об'єкт і предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки. Модель кругообігу як базової моделі макроекономічної рівноваги.

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи обчислення ВВП. Проблеми, пов'язані з вимірюванням ВВП. Валовий національний дохід. Роль цінового фактору у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Темпи зростання та приросту ВВП. Аналіз динаміки ВВП в Україні.

Тема 2. Макроекономічна нестабільність

Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична теорія ринку праці та графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці та графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.

Зайнятість і безробіття. Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, коефіцієнт участі у робочій силі. Неповна зайнятість, методологічні підходи до розрахунку рівня безробіття; причини та види безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний рівень ВВП; обчислення природного рівня безробіття. Динаміка природного рівня безробіття.

Втрати від різних видів безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (ВВП-розрив). Закон Оукена. Визначення потенційного ВВП на основі ВВП-розриву. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП. Державна політика зайнятості населення. Особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття і дії закону Оукена в Україні.

Поняття та показники інфляції. Темп інфляції. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Збалансована і незбалансована інфляція. Очікувана і неочікувана інфляція; теорії адаптивних і раціональних очікувань. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причин інфляції. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту та витрат. Інфляційні очікування. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат, затяжної та високої, помірної інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні.

Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики: рання та сучасна; рівняння кривої Філіпса; інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса; крива Філіпса у довгостроково-му періоді.

Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної не-стабільності та форма економічного розвитку. Індикатори циклічних коливань в економіці.

Тема 3. Товарний ринок

Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортих закупівель. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його графічну модель. Чинники сукупного попиту в Україні.

Сукупна пропозиція. Класична модель сукупної пропозиції. Довгострокова сукупна пропозиція: її теоретичний інструментарій, графічна модель, виробнича функція як її математична інтерпретація, фактори. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції та її функція. Теорії короткострокової сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції в Україні.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Модель AD-AS. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Коротко- і довгострокова рівновага. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS. Порушення рівноваги змінами у сукупному попиті на різних відрізках кривої AS. Ефект храповика. Стагфляція. «Перегріта економіка». Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення. Шоки сукупних попиту та пропозиції; стабілізаційна політика.

Тема 4. Грошовий ринок та монетарна політика

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші та його різновиди. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера. Очікувана і фактична реальна процентна ставка.

Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

Сутність монетарної політики. Кінцеві цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування. Монетарна політика в моделі AD-AS. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою.

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання та заощадження. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Кейнсіанська функція споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, доцільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту, дисконтована вартість. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту. Модель простого акселератора. Нестабільність інвестицій.

Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 6. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати-випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді. Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення ін'єкція».

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги. Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на ефект мультиплікатора.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рівноважний ВВП в умовах повної та неповної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 7. Економічне зростання

Основні засади теорії економічного зростання. Сутність та показники економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Основні положення кейнсіанської теорії економічного зростання. Сутність теорій ендогенного зростання.

Моделі економічного зростання. Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Граничні інвестиції. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. Золоте правило накопичення капіталу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу і праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічне зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна

(автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту: інфляція. Вибір моделей макроекономічної політики.

Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Валютний курс. Валюта та її види. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку. Гранична схильність до імпорту. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування економічної рівноваги, визначеної за методом «вилучення-ін'єкції». Країна як чистий дебітор або як чистий кредитор. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 9. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.

Сутність попиту. Функція попиту. Закон попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги. Еластичність попиту і пропозиції. Практичне значення концепції еластичності.

Тема 10. Аналіз поведінки споживача

Поняття корисності. Кардиналістська теорія корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Перший закон Госсена. Другий закон Госсена. Вибір споживача з ординалістських позицій. Крива байдужості. Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.

Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна - споживання». Ефект заміщення та ефект доходу.

Тема 11. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва, їх групування. Мотивація поведінки підприємця. Основні види вибору підприємця: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Фактор часу і періоди у функціонуванні підприємства.

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний

продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.

Тема 12. Витрати виробництва

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Постійні та змінні витрати. Ти-повий характер зміни витрат за короткостроковий період. Закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в розробці довгострокової стратегії.

Тема 13. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді. Рівновага фірми та галузі.

Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 14. Ринок недосконалої конкуренції

Модель чистої монополії та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Цінова дискримінація та її види. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Теорія ігор у моделюванні олігополії. Узагальнена модель рівноваги Неша. Часткові моделі рівноваги – Штакельберга, Курно, Бертрана та їх модифікації. Моделі олігополістичного ціноутворення.

Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Порівняльна характеристика ринкових структур.

Тема 15. Ринок факторів виробництва

Похідний попит. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Правило оптимального використання ресурсів.

Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці. Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монополіна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Попит і пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості в прийнятті інвестиційних рішень. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 16. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, які обмінюють. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Ефективність на конкурентних ринках товарів. Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Мета проведення семінарських занять з дисципліни «Економікс» – закріплення та розвиток знань, отриманих на лекціях та під час самостійної роботи; розвиток навичок аналізу макроекономічних процесів та практичних навичок при вирішенні ситуаційних і аналітично-розрахункових задач; обговорення результатів виконання аналітично-пошукових завдань; організація систематичної роботи над вивченням навчальної дисципліни, контроль ходу вивчення навчальної дисципліни та оцінка знань студентів з кожної теми.

Розділ 1. Макроекономіка

Тема 1. Економікс: предмет, методи, функції та етапи розвитку. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники

Мета: визначити предмет та функції макроекономіки, її місце в системі економічних наук; розглянути систему національних рахунків та її основні показники.

1. Розгляньте предмет та функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки.
2. Дослідить модель кругообігу як базову модель макроекономічної рівноваги.
3. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки.
4. Розгляньте основні показники системи національних рахунків.

Тема 2. Товарний ринок

Мета: визначити сутність сукупного попиту та пропозиції, їх цінові та нецінові чинники та взаємодію на товарному ринку.

1. Визначте сутність сукупного попиту. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту.
2. Сукупна пропозиція, її модель та чинники.
3. Дослідить рівновагу сукупного попиту і пропозиції.
Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS.
4. Ефект храповика. Стагфляція. «Перегріта економіка». Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність

Мета: з'ясувати форми макроекономічної нестабільності, причини та шляхи її розвитку, наслідки для економіки та методи подолання.

1. Дослідить циклічність як форму економічного розвитку. Сутність, структура та види економічних циклів, індикатори циклічних

коливань.

2. Розгляньте ринок праці та механізм його функціонування. Зайнятість і безробіття. Втрати від різних видів безробіття. Закон Оукена.

3. Визначте сутність, види наслідки інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією.

4. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики.

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Мета: визначити сутність споживання, заощадження та інвестицій як складових сукупних витрат, їх чинники та мультиплікаційний ефект.

1. Дослідити споживання як функцію наявного доходу. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Чинники споживання.

2. Моделі поведінки споживача. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання.

3. Розгляньте функцію заощадження та її графічну модель. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень.

4. Дослідити сутність та види інвестицій. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту

5. Мультиплікатор інвестицій. Сутність та моделі мультиплікативного процесу.

Тема 5. Сукупні видатки і ВВП

Мета: отримати знання про основні моделі макроекономічної рівноваги та розриви в ній.

1. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки-випуск». Модель «кейнсіанський хрест».

2. Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення ін'єкція». Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді.

3. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги.

4. Рецесійний та інфляційний розрив. Графічна та математична інтерпретація.

Тема 6. Грошовий ринок та монетарна політика

Мета: вивчення сутності та видів монетарної політики; розгляд макроекономічних проблем, пов'язаних з проведенням грошово-кредитної політики, її впливу на розвиток національної економіки.

1. Розгляньте сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор.

2. Визначте сутність та види попиту на гроші. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.

3. Дослідите сутність та види монетарної політики. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.

4. Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння.

Тема 7. Економічне зростання

Мета: розглянути сутність, види та моделі економічного зростання; визначити проблема економічного зростання в різних групах країн та шляхи їх вирішення.

1. Дослідите сутність та види економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток.

2. Розгляньте моделі економічного зростання. Модель Солоу.

3. Визначте джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання.

4. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Тема 8. Держава в системі макроекономічного регулювання

Мета: розглянути роль держави в системі макроекономічного регулювання; сутність та види фіскальної та зовнішньоекономічної політики.

1. Розгляньте роль держави в економічному кругообігу. Економічні функції держави.

2. Дослідите сутність та види податків. Фіскальна політики та її види. Мультиплікатор податків.

3. Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 9. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Мета: розкрити сутність мікроекономіки як найважливішої складової економіки, визначити сутність законів попиту і пропозиції, показати механізм їх взаємодії дії.

1. Визначте предмет мікроекономіки.

2. Дослідите сутність попиту і закон попиту. Визначте нецінові детермінанти попиту.

3. Проаналізуйте пропозицію і закон пропозиції. Визначте нецінові детермінанти пропозиції.

4. Дослідіть ринкову рівновагу, її види та механізм встановлення.

5. Проаналізуйте еластичність попиту і пропозиції. Визначте види та чинники еластичності попиту і пропозиції. Практичне значення теорії еластичності.

Тема 10. Аналіз поведінки споживача

Мета: визначити сутність корисності та точки зору на проблеми її виміру, дослідити кардиналістську та ординалістську теорії поведінки споживача, розглянути реакцію споживача на зміну доходів та цін.

1. Дослідіть сутність та види корисності. Кардиналістська теорія корисності.

2. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Другий закон Госсена.

3. Дослідіть вибір споживача з ординалістських позицій. Крива байдужості. Бюджетна лінія. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.

4. Дослідіть реакцію споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід-споживання».

5. Розгляньте реакцію споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна-споживання». Ефект заміщення та ефект доходу.

Тема 11. Мікроекономічна модель підприємства

Мета: проаналізувати підприємства як об'єкт мікроекономічного аналізу, розкрити механізм вибору підприємцем ефективного поєднання факторів виробництва.

1. Проаналізуйте підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкову систему.

2. Визначте фактори виробництва, їх групування. Дослідіть основні показники діяльності фірми.

3. Проаналізуйте виробничу функцію з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва.

4. Проаналізуйте виробничу функцію з двома змінними факторами. Ізокванта. Гранична норма технічного заміщення.

5. Дослідіть ізокосту. Проаналізуйте графічно алгебраїчну, економічну рівновагу виробника.

6. Дослідіть види ефекту масштабу.

Тема 12. Витрати виробництва

Мета: проаналізувати витрати виробництва та їх динаміку в короткостроковому та довгостроковому періодах, визначити особливості формування прибутку підприємства

1. Визначте сутність економічних та бухгалтерських витрат.

2. Дослідить витрати виробництва у короткостроковому періоді.
3. Проаналізуйте витрати виробництва у довгостроковому періоді.
4. Проаналізуйте прибуток та його види.

Тема 13. Ринок досконалої конкуренції

Мета: проаналізувати поведінку фірми в умовах досконалої конкуренції та розкрити механізм максимізації прибутку і мінімізації витрат.

1. Визначте риси ринку досконалої конкуренції.
2. Охарактеризуйте основні показники діяльності конкурентної фірми.
3. Дослідить умови діяльності фірми та галузі в короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції.
4. Проаналізуйте ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 14. Ринок недосконалої конкуренції

Мета: аналіз особливостей функціонування монопольного ринку, олігополії та ринку монополістичної конкуренції у короткостроковому та довгостроковому періодах.

1. Дослідить модель чистої монополії та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах.
2. Визначте економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Антимонопольна політика.
3. Дослідить основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Теорія ігор у моделюванні олігополії.
4. Узагальнена модель рівноваги Неша. Часткові моделі рівноваги – Штакельберга, Курно, Бертрана та їх модифікації. Моделі олігополістичного ціноутворення.
5. Визначте ознаки монополістичної конкуренції. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції.
6. Здійсніть порівняльну характеристику ринкових структур.

Тема 15. Ринок факторів виробництва

Мета: визначити сутність та особливості похідного попиту, розглянути ринок капіталу, праці та ринок землі.

2. Визначте сутність похідного попиту. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Правило оптимального використання ресурсів.
3. Розгляньте попит та пропозицію на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості.

4. Дослідить попит і пропозицію капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень.

5. Розгляньте особливості ринку землі. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

З метою якісної підготовки до занять та забезпечення достатнього рівня ефективності проведення кожного заняття з дисципліни «Економікс» необхідно:

- переглянути конспект лекцій за відповідною темою;
- вивчити методичні рекомендації щодо самостійної роботи над відповідною темою;
- опрацювати відповідні розділи підручників та навчальних посібників;
- вивчити джерела, вказані в списках додаткової літератури;
- внести доповнення до конспекту лекції за темою;
- вирішити розрахункові завдання;
- виконати аналітично-пошукові завдання.

Самостійна робота студента з дисципліни «Економікс» включає визначені робочою навчальною програмою матеріали. Цей вид навчальної діяльності надає студенту можливість здійснювати поглиблену підготовку та сприяє поглибленій підготовці в напрямках, визначених характером майбутньої діяльності.

Самостійна робота студентів має на меті удосконалення діючої в Університеті і системи підготовки фахівців, яка спрямована на реалізацію таких основних завдань:

- підвищення якості навчання студентів;
- систематизація знань з макроекономіки та активне їх засвоєння упродовж вивчення дисципліни;
- забезпечення належних умов вивчення програмного матеріалу і підготовки до контрольних заходів;
- підвищення мотивації студентів до систематичної активної роботи впродовж навчання, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності роботи викладацького складу.

Приклади завдань для самостійної роботи студентів

Завдання 1

Чи правильні такі твердження?

1. Обсяг національного виробництва збільшується тоді, коли фактичні заплановані заощадження перевищують фактичні або заплановані інвестиції
2. Національна економіка перебуває в стані рівноваги тоді, коли фактичні видатки дорівнюють запланованим
3. Зміна інерційного темпу інфляції переміщує криву Філіпса.
4. Заощадження та фактичні інвестиції завжди дорівнюють одне

одному.

5. Що нижча гранична схильність до заощадження, то менший вплив справляє зміна сукупних видатків на обсяг національного виробництва.

Завдання 2

Вирішіть аналітично-розрахункові завдання.

1. Нехай закрити національну економіку описує система рівнянь:

$$C = 300 + 0,8(Y - T), I = 380,$$

$$G = 500,$$

$$T = 300$$

Визначте:

- 1) рівноважний рівень доходу;
- 2) наскільки збільшаться інвестиції у запаси, якщо $Y = 5000$?
- 3) як зміниться рівноважний обсяг виробництва, якщо інвестиції збільшаться до 400?

Завдання 3

1. Що із переліченого не містить поняття «витікання»: а) інвестиції;

б) заощадження; в) податки;

г) імпорт;

д) усі відповіді правильні.

2. Якщо в національній економіці обсяг виробництва дорівнює сукупним видаткам, то:

а) економіка перебуває у стані повної зайнятості; б) ін'єкції дорівнюють витіканням;

в) зміни інвестицій у запаси відсутні; г) усі відповіді правильні.

3. За обсягу національного виробництва, що більший за рівноважний: а) домогосподарства заощаджують більше, ніж підприємства планують

інвестувати;

б) сукупні видатки перевищують обсяг національного виробництва; в) інвестиції у запаси зменшуються;

г) процентна ставка зростає; д) усі відповіді неправильні.

4. За інших рівних умов збільшення експорту країни:

а) збільшити сукупні видатки, але зменшити реальний ВВП; б) зменшити сукупні видатки, але збільшити реальний ВВП; в) збільшити сукупні видатки та реальний ВВП;

г) перемістити криву сукупних видатків угору; д) правильні відповіді – в, г.

5. Що не простежується у фазі спаду:

а) домогосподарства купують менше споживчих товарів;

б) скорочуються інвестиційні видатки фірм на машини та устаткування; в) спадає попит на робочу силу;

г) зменшуються запаси товарів на складах; д) усі твердження правильні.

6. Національна економіка перебуває у рівновазі тоді, коли:
- а) споживчі видатки мінус заощадження дорівнюють інвестиціям; б) заплановані споживчі видатки плюс інвестиції дорівнюють усім витіканням;
 - в) державний бюджет збалансований;
 - г) сума інвестиційних видатків, державних закупівель товарів і послуг та чистого експорту дорівнює сумі заощаджень, чистих податків та імпорту;
 - д) усі відповіді неправильні.
7. За обсягу національного виробництва, що менший за рівноважний: а) сукупні видатки менші, ніж реальний ВВП;
- б) інвестиції у запаси збільшуються; в) процентна ставка знижується;
 - г) домогосподарства заощаджують менше, ніж підприємства планують інвестувати;
 - д) усі відповіді неправильні.
8. Що не є компонентом сукупних видатків:
- а) споживчі видатки домогосподарств; б) державні трансферні платежі;
 - в) інвестиційні видатки фірм; г) чистий експорт;
 - д) державні закупівлі товарів та послуг.
9. Що не є основним каналом зв'язку держави з іншими економічними суб'єктами:
- а) державні видатки; б) податки;
 - в) державні закупівлі товарів та послуг; г) державні запозичення;
 - д) споживчі видатки.
10. Який постулат не поділяють прихильники кейнсіанської філософії макроекономіки:
- а) приватна власність є високоефективною;
 - б) ринкова система не має автоматичного механізму, який забезпечує повну зайнятість ресурсів;
 - в) обсяг національного виробництва й рівень зайнятості визначаються чинниками попиту;
 - г) ефективність функціонування економіки важливіша за соціальну рівність людей;
 - д) уряд має регулювати національну економіку.
- б) ринкова система не має автоматичного механізму, який забезпечує повну зайнятість ресурсів;
 - в) обсяг національного виробництва й рівень зайнятості визначаються чинниками попиту;
 - г) ефективність функціонування економіки важливіша за соціальну рівність людей;
 - д) уряд має регулювати національну економіку.

Рекомендована література

Основна література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб.: У 2 кн. / Авт. кол.: С. Панчишин, П. Острроверх, Г. Стеблій та ін. – Кн. 2: Мікроекономіка. – К.: Знання, 2013. – 437 с.
2. Мікроекономіка / О. Калініченко, Л. Березина. – К.: Центр учбової літератури. – 2012. – 432 с.
3. Кушнір В. Мікро- та макроекономіка. – К.: Центр навчальної літератури. – 2012. – 256 с.
4. Макроекономіка: навчальний посібник / авт. кол.; за ред. Т. С. Смовженко і Г. Я. Стеблій. – К.: УБС НБУ, 2008. – С. 463.

Допоміжна література

1. Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С. Панчишина і П. Острроверха. – 5-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2013. – 723 с.
2. Мікроекономіка: практикум: навч. посібник / За ред. Базилевича В. Д. – К.: Знання, 2010. – 491 с.
3. Мікроекономіка / М. Рудий, В. Рудий – К.: Центр учбової літератури. – 2012. – 360 с.
4. Мацелюх Н. П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Текст]: навч. посібник для самот. підгот. до курс. екзаменів та компл. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 382 с.
5. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: навчальний посібник. – Вінниця: Нілан ЛТД, 2013. – 394 с.
6. Жовтанецький О. М., Чуба Н. В. Цікава економіка: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2007.- 304 с.
7. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 688 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Верховна рада України (закони) України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>.
3. Міністерство фінансів України [електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

з дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Методи контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В дисципліні «Економікс» для денної форми навчання використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- письмовий поточний тестовий контроль;
- підсумковий контроль у вигляді екзамену.

Екзаменаційний білет має таку структуру (взірець):

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ...

1. Дайте розгорнуту відповідь на питання (10 балів)...
2. Дайте розгорнуту відповідь на питання (10 балів)...
3. Дайте розгорнуту відповідь на питання (10 балів)...
4. Дайте коротке визначення (по 2 бали за визначення)...

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

1) Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;

знання основної та додаткової літератури;

уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій (кейсів),

розв'язання задач, проведення розрахунків тощо при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах і аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

5 балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент повинен знати як саме економічні категорії і закони проявляються в ринкових умовах на мікрорівні та на макрорівні здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання законодавчих та нормативних актів України.

4 бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни «Економікс» в обсязі навчальної програми, вміє використовувати

інструментарій мікроаналізу. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення питань.

3 бали ставляться тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Ці бали ставляться, коли студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

2–0 балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

2) Критерії оцінки знань при виконанні задач

5 балів ставиться, коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

4 бали ставляться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

3 бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

2–0 ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

3) Критерії оцінки відповідей на тестові завдання

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1–2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання ставиться в залежності від набраної кількості балів.

5 балів ставиться, якщо правильні відповіді складають 90–100%.

4 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 70–89%.

3 бали ставиться, якщо правильні відповіді складають 50–69%.

2–0 ставиться, якщо правильні відповіді складають до 50%.

4) Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань та рефератів

5 балів ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

4 бали ставиться студентові, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем

3 бали отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

2 бали ставиться студентові, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

Схема нарахування балів

1-й семестр

Поточний контроль									Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Разом		
7	8	7	8	7	8	7	8	60	40	100

2-й семестр

Поточний контроль									Екзамен	Сума
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	Разом		
7	8	7	8	7	8	7	8	60	40	100

T1, T2... – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання певний відсоток семінарських занять буде проведений в дистанційній формі (із використанням платформ Zoom та Google Classroom. В такому разі, усні відповіді, опитування, дискусії відбуваються за розкладом на платформі Zoom, а письмові завдання за темами надсилаються через платформу Google Classroom.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА
ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКС»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **обов'язкова**

Укладач:
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Завдання 1. Функція попиту населення на товар даного виду має вид $Q_d = 7 - p$, функція пропозиції даного товару: $Q_s = 3 + p$. Припустимо, що на даний товар існують субсидії з бюджету в розмірі 2 гривні за кожну одиницю товару. Визначити ціну для покупця і ціну для продавця з урахуванням дотації, а також рівноважний обсяг продажів.

Завдання 2. Коли ціна товару X зросла з 10 до 15 грн. за одиницю, споживання товару Y збільшилося з 50 до 75 одиниць. Обчисліть коефіцієнт перехресної еластичності попиту і визначте. Якими є ці товари – заміниками чи доповнювачами.

Завдання 3. Фірма-виробник пирососів за 3 роки знизилася ціну на свою продукцію з 1000 грн. до 500 грн., а потім до 300 грн. за одиницю. Відповідно попит зріс з 10 тис. шт. до 30 тис. шт., а потім до 40 тис. шт. на рік. Визначте коефіцієнт лінійної еластичності попиту за кожної зміни ціни. До якого рівня варто було знижувати ціну?

Завдання 4. Попит на товар описується рівнянням $Q_d = 6 - 0,5P$, його пропозиція задається рівнянням $Q_s = 0,25P$.

1. Визначте рівноважну ціну та рівноважну кількість товару. Подайте графічно ілюстрацію.

2. Як зміняться рівноважна ціна та кількість товару, якщо буде введений податок величиною 6 грн.? Які зміни відбудуться на графіку?

Завдання 5. Функція попиту на товар задається рівнянням: $Q_D = 4750 - 350P$, функція пропозиції: $Q_S = 1600 + 100P$.

1. Побудуйте графіки попиту та пропонування, визначте рівноважні ціну (грн.) та обсяг продажу (шт.).

2. Що відбудеться, якщо на даний товар урядом буде встановлена фіксована ціна 9 грн.?

3. Визначте та покажіть графічно як вплине на рівноважний обсяг і рівноважну ціну зменшення пропозиції на 15%?

Завдання 6. Фактичні сукупні видатки в національній економіці, в якій відсутні експортно-імпорتنі операції, дорівнюють 200 млрд грн. Природний ВВП становить 180 млрд грн. Гранична схильність до споживання = 0,8. Знайдіть величину інфляційного розриву за умови, що в економіці досягнута рівновага.

Завдання 7. Чисельність населення країни складає 123 млн. чол., 23 млн. чол. – діти до 16 років, а також люди, що знаходяться у тривалій ізоляції (у психіатричних лікарнях, у виправних установах й т. ін.); 32 млн. чол. вибули зі складу робочої сили; 4 млн. 600 тис. чол. – безробітні; 1,1 млн. чол. – працівники, які зайняті неповний робочий день і шукають роботу. Використовуючи ці статистичні дані, розрахуйте: а) величину робочої сили; б) рівень безробіття.

Завдання 8. У 2020 р. ВВП у цінах 2018 р. склав 200 млрд. грн., а в 2018 р. у цінах цього ж року – 250 млрд. грн. У 2019 р. темп зростання ВВП у поточних цінах по відношенню до попереднього року дорівнював 1,05, а в 2020 р. – 1,2. Річний рівень інфляції в 2018 р. склав 110 %. Визначити рівень інфляції у 2019 р.

Завдання 9. Інфляція становить 7% на місяць. Розрахуйте, яку частину зарплати в середньому «з'їдає» інфляція за умов затримки заробітної плати на десять днів.

Завдання 10. Сумарні резерви комерційного банку складають 220 млн. грн. Депозити дорівнюють 950 млн. грн. Обов'язкова норма резервування депозитів складає 20%. Як може змінитися пропозиція грошей, якщо банк вирішить використовувати усі свої надлишкові резерви для видачі позичок?

Питання до екзамену з дисципліни «Економікс»

Розділ 1. Макроекономіка

1. Макроекономіка як складова економічної науки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.
2. Становлення та розвиток макроекономіки як науки.
3. Модель кругообігу як базова модель макроекономічної рівноваги.
4. Система національних рахунків та її основні показники. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи обчислення ВВП. Проблеми, що пов'язані з вимірюванням ВВП.
5. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Темпи зростання та приросту ВВП. Аналіз динаміки ВВП в Україні
6. Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту
7. Сутність та види сукупної пропозиції. Нецінові чинники AS. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції.
8. Модель AD-AS. Коротко- і довгострокова рівновага. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS.
9. Ефект храповика. Стагфляція. «Перегріта економіка».
10. Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична та кейнсіанська теорія ринку праці.
11. Сутність та види зайнятості. Рівень безробіття. Втрати від різних видів безробіття. Закон Оукена.
12. Сутність та види інфляції. Причини і наслідки інфляції.
13. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції.
14. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
15. Сутність та види економічних циклів. Індикатори циклічних коливань в економіці.
16. Споживання та заощадження. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання.
17. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, доцільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.
18. Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та

- гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.
19. Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація.
 20. Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями.
 21. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати-випуск».
 22. Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення-ін'єкція».
 23. Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій.
 24. Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви.
 25. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.
 26. Попит на гроші та його різновиди. Рівновага на грошовому ринку.
 27. Сутність та види монетарної політики.
 28. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування.
 29. Економічне зростання та економічний розвиток.
 30. Моделі економічного зростання. Модель Солоу.
 31. Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу з урахуванням держави.
 32. Економічні та соціальні функції держави.
 33. Сутність та види фіскальної політики.
 34. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Мультиплікатор податків.
 35. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування.
 36. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості.
 37. Сутність та види державного боргу.
 38. Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика.
 39. Платіжний баланс.
 40. Валютний курс. Валюта та її види.
 41. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку.

Розділ 2. Мікроекономіка

1. Предмет та функції мікроекономіки, їх взаємозв'язок та взаємозалежність.
2. Сутність та функція попиту. Закон попиту. Аналіз зміни попиту

загалом та величини (обсягу) попиту.

3. Сутність та функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції.
4. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги.
5. Еластичність попиту і пропозиції. Практичне значення концепції еластичності.
6. Сутність та види корисності. Функція корисності.
7. Перший та другий закони Госсена.
8. Вибір споживача з ординалістських позицій. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.
9. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід-споживання».
10. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна-споживання».
11. Ефект заміщення та ефект доходу.
12. Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва, їх групування.
13. Сутність та види підприємств. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі.
14. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти.
15. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати.
16. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.
17. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення.
18. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.
19. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.
20. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.
21. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат.
22. Постійні та змінні витрати. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період.
23. Закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності).
24. Витрати в довгостроковому періоді. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.
25. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому та довгостроковому періоді.
26. Ефективність ринку досконалої конкуренції.
27. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва.
28. Цінова дискримінація та її види. Економічні наслідки монополізації галузі.

29. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.
30. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Теорія ігор у моделюванні олігополії.
31. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.
32. Порівняльна характеристика ринкових структур.
33. Похідний попит. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Правило оптимального використання ресурсів.
34. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Рівновага на ринку праці.
35. Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці.
36. Сутність та види капіталу. Ринки капіталу. Попит і пропозиція капіталу.
37. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки.
38. Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.